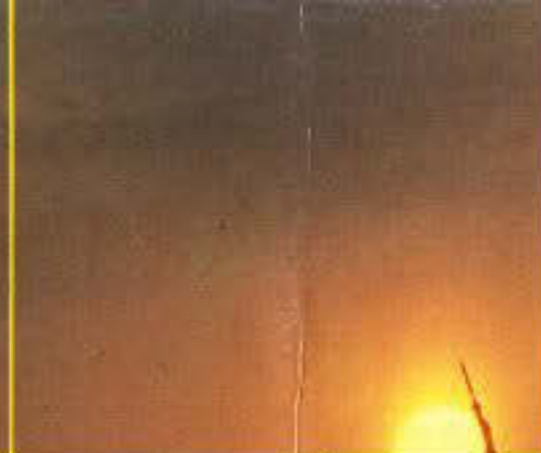

FALOŠNÝ PRINC

Dobrodružný rozprávkový príbeh z Dalekého Orientu o krajčírskom tovarišovi Labakanovi a jeho kamarátke Ihličke.

Film vyrobený v koprodukcii s Omnia film — NSR

NÁMET A SCENÁR: na motívy W. Hauffa, Jaroslav Dietl.

DRAMATURGIA: Slavomír Magál.

KAMERA: Stanislav Szomolányi.

HUDBA: Angelo Michajlov.

TEXTY PIESNÍ: Dušan Rapoš, Jaroslav Dietl.

SPIEVA: Darina Rolincová, Miroslav Noga, Lúčnica, zbor L. Scholtza.

ARCHITEKT: Miloš Kalina.

STRIH: Maximilián Remeň. HRAJÚ:

Svetislav Gončič, Dušan Vojnovič,

Hans Wyprächtiger, Kamila

Magálová, Jana Holeňová, Pinkas

Braun, Roman Skamene, Marián Labuda, Anton Mrvečka, Karel Effa a ďalší.

REŽIA: Dušan Rapoš.

Bájný Orient. Tisíc a jedna noc. Stihle minarety, halasné bazary s tisícami voni, chladivé dvory s osviežujúcim zračaním vodostreku, prezlečení vláďari, princezné so závoji, čarovné lampy, lietajúce koberec a nefúťastné baštonády pre podvodníkov patrili odjakživa k osvedčenému a účinnému arzenálu, ktorý rozochvieva obrazotvornosť detského čitateľa a diváka. A nielen jeho. Veď kofki dobrodružstva, aj z vedeckej a novinárskej brandže, v tých istých exteriéroch filmového sveta pod rozličnými zámkami držali v napätí odrastenejších návštevníkov kin. A na konci obvykle takisto hrdina získal princeznú. Akurát že závoj, ktorý napokon sníme, neodhali tvár.

Československí a bulharskí filmári kedysi nakrútili film Labakan. Úspešne. Dielo splnilo všetky nároky klade na rozprávkový žáner: víťazstvo dobra nad zlom, jednoduchý a exotický príbeh z výchovným poslaním, nadsťuťuť bytosti a obrazotvorné prvky. Nečudo, že sa po tridsiatich rokoch naši filmári k téme vrátili. Tentoraz Koliba v spolupráci s Omnia filmom z NSR. Scenár osvedčeného Jaroslava Dietla si za celovečerný hraný debut zvolil režisér Dušan Rapoš.

Ako začínal? S dokumentom. Napokon veď ten aj na bratislavskej VSMU študoval. Už tam sa objavujú prvé krátkometrážne prísľuby do budúcnosti. Portrét mladého bratislavského grafika Martina Činovského. Portrét 63-ročného ľudového umelca Jozefa Martynka. Etuda o smetiaroch. A Svetlo na konci tunela — o človeku, ktorý nikdy neuvidí, hoci mnohým vidiacim otvorí oči pri hľadaní vlastného svetla. Ešte na škole získal Cestné uznanie 20. FCSF v Piešťanoch za filmový agítok proti výrobe neutrónovej bomby.

Úspechy sa množili pri vstupe do sveta profesionálov: za reportáž o Pochoch mieru 1982 mu udelujú Cestné uznanie 13. ročníka celoštátnej novinárskej súťaže J. Jabůrkovej. Spolupráca s novinárom a spisovateľom Drahoslavom Machalom vo filme Pod kridlami holubice, ktorý rozpráva o úsilí pokrokových ľudí celého sveta v boji za mier a oslobodenie, mu vynesla Cestné uznanie 5. ročníka celoštátnej novinárskej súťaže ČSZN. Cenu sovietskeho výboru pre európsku bezpečnosť na 13. MFF v Moskve, Cenu FMZV za propagáciu československej mierovej politiky a osobitné uznanie na 34. FFP. Spolupracuje s bratislavskou televíziou, získava ďalšie ocenenia, pozornosť vzbudzuje jeho Papierová vojna — kritická sonda o byrokracii v našom živote, reportáž z jadrovej elektrárne v Jaslovských Bohunicach, dokument o nakrúcaní Lev Tolstoj na Slovensku i o mladom kolektíve razíčov v Bani Handlová. Príbehy našej súčasnosti.

A odrazu hop: Falošný princ. Práca pre deti. Rozprávka. Exotická. Výpravná. Dihometrážna. Čiže všetko v protiklade s doterajšou tvorbou. Isto, úsilie mladého človeka ísť novou, nevyškúšanou a nevyšľapanou cestou. Vyskúšať svoje sily. Záner. Iné určenie. Ale — nielen. Pozrime sa na dej. Rozprávka o šikovnom podvodníkovi. Vlastne, ktorý podvodník nie je šikovný, inak by nebol podvodník. Jednoduchého krajčíra Labakan, bystrý, no lenivý, raz príde na to, že šaty robia človeka. A ako to už býva, dá sa mu dobre. Jeho verná spoločníčka ihla ho varuje. Ale poznáme ľudí. Nedajú si povedať. Navyše, keď ti druhí, hlúpi, večne sa musia z rozličných dôvodov vyzliekať. A nedávajú si pozor na veci. Ani na spoločníkov. Niektorí sa im o majetok musí starať. Čo na tom, že ho už nikdy neuvidia. Aspoň je v dobrých rukách.

Starovekému Ostapovi Benderovi by zrejme ešte dlho všetko bežalo ako po masle, keby... Keby. Keby nerúbal privysoko a nezačínal si so ženami. Ale to poznáme už aj z modernejších verzii v novinových rubrikách Súdničiek. Čiže zas až tak veľmi odľahčená téma to pre Dušana Rapoša nie je. Najmä ak si pripomenieme Papierovú vojnu, ktorá predstavuje spoločensko-kritický tón v jeho tvorbe. A tak v návaznosti na túto líniu sa môžeme dívať aj na Falošného princa, hoci, pochopiteľne, nie natoľko vyhranene, lebo plní i viaceré iné poslanie.

Aký je samotný film? Mohol by som odpovedať jednoducho: no predsa rozprávkový. Tak teda aký? Nuž, aj rozprávkový — veď sa nakrúcal nielen v našom lebnickom minarete, ale aj v Juhoslávii: v tureckom skanzene Počitelji pri Mostare a v Dubrovniku. Navyše však prenikavo dnešný so všetkými požiadavkami kladenými na súčasný film tohto druhu. Híba „actions“ v podaní šermiarskej družiny Petra Kozu a artistickej skupiny Václava Zelenku. Nezachytiteľné okamihy poetických nálad, večerých záclon a dvíhajúcich sa oparov. Samozrejme, kritika môže vyčítať priehľadnosť dramatickej stavby, dlhé, prebytočné scény, prehmaty v logike... Ale veď ktorá rozprávka nie je taká. A keby, nebudaj, film splňal predostierané výhrady, kritika by azda namietala, že dielo je príliš pragmatistické, suché, nerozvíja fantáziu a nie je pre deti.

Treba však povedať, že dnes, keď sú deti zabudnuté pred televízorom svedkami pesimistických nálad, hrôzy a násilia, alebo sa musia dívať na rozpačité pokusy autorov Večerníčkov bez ujasnenej základnej myšlienky fahajúcej čas, je dramaturgický počin Koliba rozhodne prínosom. Návrat k hodnotám klasického rozprávky spracovanej súčasnými výrazovými prostriedkami splňa výchovné poslanie a pôsobí na citový rozvoj mladého diváka svojim myšlienkovým posolstvom. A varuje. Varuje pred falošnými princami tak v živote, ako aj v umení.

MIRO PROCHÁZKA

SLOVENSKÝ FILMOVÝ INŠTITÚT
NÁRODNÉ KINEMATOGRAFICKÉ
CENTRUM
Gross: 12
811 06 L A 1150
Pr. C. 3045

Ušil som na seba budú. Je známe, že s deťmi a so zvieratami, a tých je vo filme tiež neúrekom, ťažko pracovať. Prostredníctvom detí chcem urobiť film ešte hravejším, ako je v scenári. Deti mi pomáhajú vytvoriť čo najprirodzenejšie prostredie. Nie v každej rozprávke musia litať čarovné koberec. Jediným nadprirodzeným prvkom filmu je hovoriaca ihla, ktorá je svedomím svojho majiteľa Labakana, falošného princa. Jeho príbeh je reálny, a tomu má zodpovednosť aj jeho stvárnenie. Využívam v ňom dokumentaristickú predprípravu.

Prečo som si pre svoj debut zvolil práve Falošného princa? Scenár sa mi z tých, ktoré som mal k dispozícii, videl najzaujímavejší. Je to príbeh o hľadaní miesta v živote, polemizujúci so starou ľudovou múdrosťou, že šaty robia človeka. Príbeh, ktorý môže mať široký divácky záber. Rozprávkový žáner mi dáva voľnú ruku v stvárnení témy. A čo viac si môže mladý režisér želať?

DUŠAN RAPOŠ

Som herec, rád hrám, mluviem rozprávky. A mám úctu ku každej ponuke na spoluprácu, pretože u nás nemá každý to šťastie, že môže pracovať. Nie som členom nijakého divadelného súboru. Po dlhoročnom účinkovaní na viacerých švajčiarskych a nemeckých scénach som sa divadla dobrovoľne vzdal, lebo popri herectve som sa chcel venovať aj iným veciam. Veľmi rád maľujem, píšem a prednášam dejiny umenia. Napokon, teraz môžem aj viac cestovať za prácou. A cestujem nesmierne rád.

HANS WYPRÄCHTIGER

Pôvodne som mala hrať postavu Čerkesky, sultánovej dvornej dámy a milky princa Omara. Ale napokon sa režisér rozhodol inak a ja som rada. Sultánka je postava charakterovo zložitejšia a také majú herečky najradšej. Je to žena so zvláštnym humorom, ktorá sa s manželom hrá ako mačka s myšou a vďaka preffikanosti dosiahne, čo chce. Odhali falošného princa, ktorému uveril aj samotný sultán, a dopomôže na trón jeho skutočnému následníkovi. Som v rozprávke po prvý raz a veľmi sa mi v nej páči. Možno aj preto, že je iná ako tie klasické, ktoré všetci poznáme.

KAMILA MAGÁLOVÁ

Páči sa mi, že postavy tuná nie sú iba biele a čierne, ako to v rozprávkach býva. Falošný princ Labakan prehráva, pretože lož má krátke nohy, a nie preto, že by bol predstaviteľom zla. Nejde o klasický boj dobra so zlom, skôr o konfrontáciu poctivosti a nečestnosti. Labakan je svojim spôsobom komediálna postava, treba sa na ňu pozeráť zhovievavo. Podobné postavy, nie však v rozprávkach, hrávam aj na materskej scéne v beľhradskom divadle Ateliér 212, hoci v poslednom čase ma filmoví režiséri obsadzujú do výrazne záporných úloh.

SVETISLAV GONČIČ

Vo vydavateľstve Obzor vydala
Slovenská poľčovnía filmov.
Vedúci redaktor MIRO PROCHÁZKA.
Výtvarný redaktor PETER HUDÁK.

